

Critic's Point

Τὸ Μέγαρο δὲν ἔφτιαξε ποτὲ κοινό !
Τὶ βοοῦν δύο συναυλίες-πρότυπο τοῦ συνόλου Κύκλος.

34/2016.

τοῦ ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΕΩΤΣΑΚΟΥ.

ΟΛΙΓΟΜΕΛΗΣ ΣΥΝΤΡΟΦΙΑ ποικιλοτρόπως προμαχούντων τῆς παγκοσμίως ἀναγνωριζομένης ὡς Μείζονος Ἐντέχνου Μουσικῆς, μετὰ τὴν πρώτη δύο φεστιβαλικῶν συναυλιῶν τοῦ καλοῦ συνόλου Κύκλος, μαζευτήκαμε νὰ εἰποῦμε συναφεῖς καημούς μας πὺ κανεῖς ἄλλος δὲν ἀκούει, ἀκόμη (ἢ ἰδίως;) ὅταν κάποιος ἀπὸ μᾶς μποροῦν νὰ τὶς δημοσιοποιοῦν. Ὁμόφωνα λοιπὸν συμφωνήσαμε ὅτι στὰ 19 χρόνια πὺ ὁ θεμελιωτῆς τοῦ Μεγάρου ἦταν καπετάνιος καρφωμένος πάνω στὸ διάκι του (ὅταν ἀπῆλθε, τὸ σκάφος ἐξώκειλε), τὸ ΜΜΑ, δὲν ἔφτιαξε κοινό! Ἀπλούστατα ἐπειδὴ μήτε κἂν τὸ προσπάθησε: ὁ μακαρίτης Χρῆστος Λαμπράκης, κρυφοπρόμαχος τοῦ λαϊκισμοῦ, οὐσιαστικά, ἀπλῶς τὸ ἔπαιξε κόμης Ἐστεργάζυ (δηλ. μεγαλομαικῆνας) στὴν Ψωροκώσταινα, ἐξομοιώνοντας... Νταλαρομαρινέλες μὲ τὰ τίμια δῶρα τῆς μεγάλης μουσικῆς καὶ μοιράζοντας ἑκατοντάδες παραγγελιῶν στὰ ὑπερδιακόσια μέλη τῆς Ἐνώσεως Ἑλλήνων Μουσουργῶν, ἔτσι ὥστε νὰ μὴ διαμαρτυρῶνται γιὰ ἓνα εὐφρέστατα μεθοδευμένο παραγκωνισμὸ τῆς Ἐντεχνης Ἑλληνικῆς Μουσικῆς. Ὅλες παίχθηκαν μετὰ τιμῶν μίᾳ καὶ μόνῃ φορᾷ ἀλλὰ ποτὲ δεύτερη, καίτοι κάποια ἔργα ἀπ' αὐτὰ, δὲ μπορεῖ, καλλίτερα ἀπὸ ἄλλα, ἀξιζαν τοῦλάχιστον δεύτερο ἀκουσμα. Καὶ πρῶτο-πρῶτο πὺ θὰ ἔπρεπε νὰ ἀκουσθεῖ, ἐὰν ποτὲ τὰ ἔργα αὐτὰ ἀνασυρθοῦν ἀπὸ τὴν κατὰ πλειοψηφίαν ἀδίκῃ λήθῃ στὴν ὁποία καταδικάστηκαν, εἶναι τὸ ἐμβληματικότετου τίτλου Σιωπῆ...ὁ βασιληᾶς ἀκούει τοῦ Νίκου Κυπουργοῦ (γ. 1952): ὅταν ἀνεβάσθηκε εἶχα κατατρομάξει ἐπειδὴ ἦταν τόσο φανερό ὅτι σατίριζε τὸν ἄνακτα τοῦ Μεγάρου, ὅσο καὶ τὸ ὅτι ἡ

ὄπερα «Ὁ Αὐτοκράτωρ τῆς Ἀτλαντίδος» τοῦ Βίκτωρος Οὐλλμαν (1898-1944) ἀναφερόταν στὸ...Χίτλερ... Εὐτυχῶς πὺ καὶ τὸ ἔργο ἀνεβάσθηκε καὶ ὁ ἀγαπητὸς Κυπουργὸς φυσικὰ δὲν κατέληξε σὲ Ἄουσβιτς, ὅπως ὁ ἄτυχος Οὐλλμαν ὡς Ἑβραῖος... Ἄσε δὰ τὴν ἐνδιαφέρουσα ἀλλ' ἀδιαφήμιση σειρά *Rising Stars* [Ἀνατελλόντα Ἀστέρια] πὺ ἦταν θρίαμβος ὅταν μιὰ συναυλία ἔκοβε 50-100 εἰσιτήρια. Κι' ὅμως ἐκεῖ στή μικρούλα αἴθουσα *Δημήτρης Μητρόπουλος* μεταξὺ πλήθους ἄλλων ἀξιολόγων σολίστ διεθνοῦς διαμετρήματος, πρωτακούσαμε δύο μέγιστες νεότατες πιανίστες, τὴ Γεωργιανὴ Χάτια Μπουνιατισβίλι [Hatia Buniatishvili] καὶ τὴν Κινέζα Ντί Χσιάο [Di Hsiao], ἐκεῖ καὶ τὸ ἀλησμόνητο κύκνειο ἄσμα τοῦ Ἄρη Γαρουφαλῆ, τὰ *Années de Pèlerinage* [Χρόνια Προσκυνήματος] τοῦ Λίστ, σὲ τρεῖς βραδιές...

Ἔτσι μόνον στήν Ἑλλάδα παρατηρεῖται τὸ φαινόμενο σὲ ὅλες τὶς θερινές παραστάσεις τῆς Λυρικῆς νὰ πλημμυρίζουν τὸ Ἡρώδειο κάθε βραδιά 5.000 ὀπερομανεῖς, ἐνῶ μιὰ συναυλία μὲ ὑπέροχο πρόγραμμα, μαέστρο καὶ σολίστ ἐν Μεγάρῳ, εἶναι ζήτημα ἂν συγκέντρωσε 150 ἀκροατές! Τοὺς μουσικοὺς διηύθυνε μιὰ ἀπὸ τὶς σταθερότερες ἀξίες τῆς νεότερης Ἑλληνικῆς μπαγκέτας, ὁ **Γιῶργος Πέτρου**, μὲ ἓνα ρεπερτόριο πὺ δὲν παύει νὰ διευρύνει μέσα στὸν μουσικὸ χωρόχρονο, ἀπὸ τὸ *μπαρόκ* μὲ ὄργανα ἐποχῆς, ὡς τὴν ὀπερέττα καὶ ἤδη στοὺς μεγάλους κλασσικοὺς τῶν ἀρχῶν τοῦ 20οῦ αἰῶνος. Μιὰ μόνον ἐνστάση: τὸ ἀ' μισὸ τοῦ προγράμματος ἦταν ἴδιο καὶ στίς δύο βραδιές. Ἄλλαξαν μόνον οἱ σολίστ, ἀμφοτέρω ὅμως σὲ δύο **διαφορετικοὺς** κύκλους τραγουδιῶν Μάλερ: στήν πρώτη βραδιά ἡ ὑψίφωνος **Λένια Ζαφειροπούλου** στὰ *Τραγούδια ἐνὸς Ὀδοιπόρου* [Lieder eines fahrenden Gesellen], καὶ στή δεύτερη ὁ βαρύτονος **Γιῶργος Τηλιακὸς** στὰ *Τραγούδια γιὰ νεκρὰ παιδιὰ* [Kindertotenlieder]. Μοιραῖα, ἐξαναγκαζόταν ὁ ἀκροατὴς νὰ παρακολουθήσει μόνον τὴ μία βραδιά. Μὴ πρὸς κακοφανισμόν τοῦ ἀγαπητοῦ κ. Τηλιακοῦ, προτίμησα τὴ Λένια Ζαφειροπούλου: παρ' ὅλο πὺ βαρύτονος, ὁ Friedrich Weidemann, πρωτραγούδησε τὰ *Τραγούδια γιὰ νεκρὰ παιδιὰ* ὑπὸ τὴ διεύθυνση τοῦ Μάλερ (Βιέννη, 29 Ἰαν. 1905) καὶ παρὰ τὸ δυσυπέμβλητο προηγούμενο ἐνὸς Ντήτριχ Φίσερ Ντήσκαου [Dietrich Fischer-Dieskau, 1925-2012], μοῦ εἶναι ἀδύνατον νὰ ἀκούσω ἄλλην ἐκτέλεσή τους πλὴν ἐκείνης μὲ τὴ μοναδικὴ Καθλὴν Φερριέ [Kathleen Ferrier,

1912-1953] και ἀρχιμουσικὸ τὸ μέγιστο Μπροῦνο Βάλτερ [Bruno Walter, 1876-1962]. Ὅ,τι καὶ νὰ πρωτοσκέφθηκε ὁ συνθέτης, ὁ κύκλος ἀποτελεῖ πιά ἀποκλειστικὸ ἀφιέρωμα στὴ Γυναίκα-Μάνα...Εἶθε νὰ τὰ τραγούδησε ὅπως τοὺς ταιριάζει ὁ κ. Τηλιακός: εὐχομαι καὶ ἐλπίζω νὰ τὸν ἀκούσω σύντομα σὲ ἄλλο πρόγραμμα. Στὴ συναυλία μας λοιπόν:

1. ΣΤΡΑΟΥΣ, ΡΙΧΑΡΝΤ [Strauß, Richard, 1864-1949]: *Metamorphosen* [Μεταμορφώσεις], γιὰ 23 ἔγχορδα σόλο (1945), ἐδῶ μόνον 7: ἀνὰ 2 βιολιά, βιόλες, καὶ βιολοντσέλλα καὶ 1 κοντραμπάσσο. Λατρεύοντας τὸ Στράους, γιὰ δύο μόνον ἀπὸ τὶς ὕπερές του, τὴ Σαλώμη καὶ τὸν Ἰππότη μὲ τὸ Ρόδο (ἀπὸ τὶς διδασκαλίες τῆς Ἀριάδνης στὴ Νάξο, πού ἔχω ἀκούσει, μόνον μία τῶν σκηνοθέτου Ντίνου Γιαννόπουλου καὶ ἀρχιμουσικοῦ Τσοῦ Χουί δικαίωσε τὸ ἔργο) καὶ γιὰ ἀρκετὰ συμφωνικά του ἔργα, ὄχι τόσο πολυεκτελούμενα (λ.χ. *Μπυρλέσκ* γιὰ πιάνο καὶ ὀρχήστρα), τὸν θεωρῶ κάπως ἄνισο συνθέτη πού ὅμως ἐλάχιστα κατρακυλᾷ ἀπὸ τὶς κορυφές τὶς ὁποῖες ὁ ἴδιος κατέκτησε. Καὶ στὶς τελευταῖες συγκατατάσσεται τὸ ἐκθαμβωτικὸ ἠλιοβασίλεμμα τῶν *Μεταμορφώσεων*. Ἀριστούργημα εὐφωνῆς καὶ πλούσιας σὲ πυκνὰ νοήματα ἀντιστίξεως, πού ξεδιπλώνονται σὲ μία καὶ μοναδική, σὰν μονοκοντυλιά, βαθμιαῖα κορυφούμενη, χειρονομία γεμάτη ἐσωτερικότητα καὶ suspense ὑψηλοῦ στοχασμοῦ. Ἡ ἐπικοινωνία μας μὲ τὸ σπανιότατα ἀκουόμενο ἀριστούργημα (ἂν θέλετε τὸ πιστεύετε, ἀλλὰ πρώτη φορά σὲ 58 χρόνια τὸ ἄκουγα σὲ ζωντανὴν ἐκτέλεση) ὀφείλεται ἀναντίρρητα στὴν ὑψηλοτάτου ἐπιπέδου ἐρμηνευτικὴ προσέγγιση τοῦ Γιώργου Πέτρου.

2. ΒΕΜΠΕΡΝ, ΑΝΤΟΝ ΦΟΝ [Webern, Anton von, 1883-1945]: *Ἑξ Κομμάτια γιὰ (μεγάλῃ) ὀρχήστρα*, ἔργο 6 [Sechs Stücke für (großes) Orchester ,op. 6, Βιέννη, 1909, ἀναθ. 1928]. Ἐδῶ, ἀντὶ μεγάλης ὀρχήστρας (4 τρομπέτες) τὸ ἔργο παίχθηκε σὲ (μετα;)γραφὴ γιὰ φλάουτο, ὄμποε, κλαρινέτο, πιάνο, κρουστά, 2 βιολιά, βιόλα, βιολοντσέλο καὶ κοντραμπάσσο, ἂν παραλείπω κάποιο συχωρᾶτε με: δὲ φαντάζεστε τόσο μαρτυρικὰ δύσκολο εἶναι νὰ κρατᾶτε σημειώσεις σὸ ἡμίφως! Ἐλπίζω νὰ ἠχογραφήθηκε ἢ ἐκτέλεση, ἐπειδὴ ἡ ἐρμηνεία τοῦ Πέτρου, ὑπῆρξε ἀπείρως διάφανη καὶ πλαστικὴ στὴν διαγραφὴ μεγαλοφυῶν νοημάτων τῶν 6 μερῶν, διάρκειας 12'50'' περίπου. *Multum in parvo* [πολὺ ἐν σμικρῷ] θὰ λέγαμε λατινικά). Τὰ μέρη τοῦ ἔργου: 1.

Etwas Bewegte Achtel (ὄγδοα μὲ κάποια κινητικότητα) 2. Bewegt (Μὲ κίνηση) 3. Zart Bewegt. (Μὲ ἀπαλή κίνηση) 4. Langsam: Marcia Funebre. (Ἀργά: πένθιμο ἐμβατήριο) 5. Sehr langsam. (Πολὺ ἀργά) 6. Zart Bewegt. (Μὲ ἀπαλή κίνηση). Ἡ ἠχητικὴ ὀξύτητα (ἀρ. 2), τὸ ἰσοκράτημα σὲ δυναμικὴ ἴσως καὶ pppppp (ἀρ. 4), τὰ στακκάτι στὴν πιανιστικὴ συνοδεία τοῦ ἀρ. 5 ποὺ καταλήγουν σὲ τρομακτικὸ φορτίσσιμο, σὰν κατάμαυρη κηλίδα καὶ τέλος ὁ ἀρ. 6, ὅλα μὲ μιὰν ἄφατη πλαστικότητα διαγραφῆς τῆς λεγομένης μελωδίας ἠχοχρωμάτων ποὺ ταυτίζεται μὲ τὸ συνθέτη, συνέβαλαν ὥστε νὰ βιωθῆ ἔντονα μιὰ ἐντύπωση ἀκουστικοῦ ἀντιστοίχου κάποιου ζωγραφικοῦ ἀριστουργήματος τοῦ Χουάν (καταλανικά: Ζοάν) Μιρό [Joan Miró, 1893-1983]. Καὶ προτίμηση ἐμφανῶς τὴν λεπτότατα παλλόμενη συγκινησιακὰ ἀλλὰ καὶ διανοητικὰ ἐρμηνεία τοῦ Πέτρου, ἀπὸ τὴν πάνσοφα διανοητικὴν ἐκείνην τοῦ Ἰνδοῦ Ζουμπίν Μέετα [Zubin Mehta, γ. 1936], ἐπὶ κεφαλῆς ἀποσιωπούμενης μεγάλης ὀρχήστρας, στὸ YouTube.

3. ΜΑΛΕΡ, ΓΚΟΥΣΤΑΦ [Mahler, Gustav, 1860-1911]: (4) *Τραγούδια ἐνὸς Ὀδοιπόρου* [(4) Lieder eines fahrenden Gesellen, 1884-85, ἀναθ. μέχρι 1886, ἐνορχηστρώθηκε ἀρχῆς δεκαετίας 1890]: Οἱ τίτλοι:

I. – «Wenn mein Schatz Hochzeit macht» (Ὅταν παντρεύεται ἡ ἀγάπη μου). II. – «Ging heut Morgen übers Feld» (Σήμερα τὸ πρωῖ πῆγα στοὺς ἀγρούς). III – «Ich hab' ein glühend Messer» (Ἐνα ἀστραφτερὸ μαχαῖρι ἔχω). IV – Die zwei blauen Augen von meinem Schatz (Τὰ δύο γαλάζια μάτια τῆς ἀγαπημένης μου).

Τὸ ξέσπασμα αὐτὸ μιᾶς τραυματικὰ πονεμένης ἐφηβείας, ὅπως τοῦ Μάλερ, εἶναι ἴσως ὁ πιὸ ἀγαπημένος μου κύκλος τραγουδιῶν του μαζί μὲ τὰ *Τραγούδια γιὰ νεκρὰ παιδιὰ*. Ἡ Λένια Ζαφειροπούλου, πολύτιμης αἰσθαντικότητας καὶ φωνῆς φωτεινῆς, μεστῆς καὶ ὁμοιογενοῦς, τὸν ἀπέδωσε σ' αὐτὸ ἀκριβῶς τὸ πνεῦμα. ὀλοκληρώνοντας καὶ τὴν ἀντίστροφη πορεία τῶν τριῶν ἔργων τοῦ προγράμματος, ἀπὸ τὴν ὠριμότητα τῶν γερατειῶν, στὸ σφριῖγος μιᾶς νεότητος ποὺ ἰσορροπεῖ, σχεδὸν ταυτίζοντάς τες μορφὴ καὶ συγκίνηση, ὡς αὐτὴν τὴν ἐπώδυνη αὐγὴ τῆς ζωῆς ποὺ ἀντιπροσωπεύει ὁ κύκλος Μάλερ καὶ ποὺ συναντοῦμε ξανά ἴσως μόνον στὴν *Συμφωνία* ἀρ. 1 καὶ ὄχι μόνον ἐπειδὴ στὴ θεματικὴ τοῦ α' μέρους περι-

ΣΥΓΚΡΗΤΗΜΑ «ΚΥΚΛΟΣ» ΣΕ- **5**- Ρ. ΣΤΡΑΟΥΣ, ΒΕΜΠΕΡΝ, ΜΑΛΕΡ

λαμβάνεται τὸ δεύτερο τραγοῦδι (καὶ μοναδικὸ «χαρούμενο») τοῦ κύκλου.
(Αἴθουσα ΔΜ. 25.7.2016).
